



Việt Nam quyết tâm chung tay cùng thế giới giải quyết khủng hoảng khí hậu và giảm phát thải khí nhà kính

CHU THANH HƯƠNG

Cục Biến đổi khí hậu, Bộ TN&MT

Tại Hội nghị lần thứ 26 Các bên tham gia Công ước khung của Liên hợp quốc về BĐKH (COP26) diễn ra tại TP. Glasgow (Vương quốc Anh) vào năm 2021, Việt Nam đã tuyên bố phấn đấu đạt phát thải ròng bằng “0” vào năm 2050. Tuyên bố này đã thể hiện quyết tâm mạnh mẽ của Việt Nam trong việc đẩy mạnh giảm phát thải khí nhà kính (KNK), góp phần giải quyết khủng hoảng khí hậu toàn cầu. Đây là tiền đề để Việt Nam tái khẳng định nỗ lực và quyết tâm của mình, chung tay cùng thế giới trong cuộc chiến chống biến đổi khí hậu (BĐKH) tại Hội nghị COP28 diễn ra ở Dubai (Các tiểu vương quốc Ả - rập Thống nhất - UAE) vào tháng 12/2023.

1. THÀNH CÔNG BƯỚC ĐẦU TRONG QUÁ TRÌNH HIỆN THỰC HÓA CAM KẾT TẠI COP26

Ngay sau COP26, Thủ tướng Chính phủ đã quyết liệt chỉ đạo các Bộ, ngành khẩn trương nghiên cứu, xây dựng Chương trình, Kế hoạch thực hiện các cam kết của Việt Nam. Chính phủ đã thành lập Ban Chỉ đạo quốc gia triển khai thực hiện cam kết của Việt Nam tại COP26 do Thủ tướng Chính phủ làm Trưởng ban, thành viên là lãnh đạo các Bộ, ngành; ban hành Quy chế hoạt động của Ban Chỉ đạo. Trong năm 2022, dưới sự chỉ đạo của Thủ tướng Chính phủ, Ban Chỉ đạo quốc gia đã họp chính thức 3 phiên và một số cuộc họp đột xuất để thảo luận, thống nhất và cho ý kiến về những vấn đề lớn như: Xây dựng, ban hành Đề án, Chiến lược, Kế hoạch hành động triển khai kết quả Hội nghị COP26; Rà soát, cập nhật Đóng góp do quốc gia tự quyết định (NDC) gửi Ban Thư ký Công ước khung của Liên hợp quốc về BĐKH; Sửa đổi cơ chế, chính sách, pháp luật ứng phó với BĐKH và chuyển đổi năng lượng; Hoàn thiện Quy hoạch điện VIII và Quy hoạch tổng thể phát triển năng lượng quốc gia; Đẩy mạnh, đổi mới công tác truyền thông để toàn dân, cộng đồng doanh nghiệp thống nhất nhận thức và đồng hành cùng Chính phủ thực hiện cam kết tại COP26; Thúc đẩy chuyển đổi số, chuyển đổi xanh phục vụ ứng phó với BĐKH và phát triển kinh tế các-bon thấp.

Với vai trò là cơ quan thường trực của Ban Chỉ đạo, Bộ TN&MT đã nỗ lực triển khai các nhiệm vụ và đạt được một số kết quả quan trọng. Cụ thể, Bộ đã trình Chính phủ ban hành Đề án về những nhiệm vụ, giải pháp thực hiện kết quả Hội nghị COP26; Chiến lược quốc gia về BĐKH giai đoạn đến năm 2050; Kế hoạch hành động quốc gia về Tăng trưởng xanh giai đoạn 2021 - 2030;

Kế hoạch hành động giảm phát thải khí mê-tan đến năm 2030; Kế hoạch hành động của các ngành thực hiện cam kết tại COP26...

Để hoàn thiện khung pháp lý về giảm phát thải KNK, BVMT và ứng phó với BĐKH, Bộ TN&MT đã xây dựng và trình Chính phủ phê duyệt Nghị định số 06/2022/NĐ-CP về quy định giảm nhẹ phát thải KNK và bảo vệ tầng ô-dôn; Nghị định số 08/2022/NĐ-CP quy định chi tiết một số điều của Luật BVMT; trình Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Quyết định số 01/2022/QĐ-TTg ban hành Danh mục lĩnh vực, cơ sở phát thải KNK phải thực hiện kiểm kê KNK (trong đó quy định, 1.912 cơ sở có mức phát thải KNK hàng năm từ 3.000 tấn CO₂ trở lên phải có trách nhiệm thực hiện kiểm kê KNK); trình Thủ tướng xem xét ban hành Danh mục phân loại xanh quốc gia làm cơ sở phân loại dự án ưu tiên cấp tín dụng xanh, phát hành trái phiếu xanh. Bên cạnh đó, Bộ cũng ban hành Thông tư số 17/2022/TT-BTNMT quy định kỹ thuật đo đạc, báo cáo, thẩm định giảm nhẹ phát thải KNK và kiểm kê KNK lĩnh vực quản lý chất thải; nghiên cứu đánh giá tác động của Cơ chế điều chỉnh biên giới các-bon (CBAM) đến các hoạt động kinh tế - xã hội nhằm đảm bảo Việt Nam thực hiện đầy đủ các cam kết quốc tế về giảm nhẹ phát thải KNK; hướng dẫn thực hiện NDC năm 2022, bao gồm mục tiêu, giải pháp giảm phát thải đối với từng lĩnh vực và thích ứng với BĐKH.

Đặc biệt, trong năm 2022, dấu ấn quan trọng nhất của Việt Nam trong hành trình chống BĐKH là việc đàm phán và thông qua Tuyên bố chính trị thiết lập quan hệ Đối tác chuyển đổi năng lượng công bằng (JETP) cùng với Nhóm các đối tác quốc tế (IPG) (bao gồm: Canada, Pháp, Đức, Ý, Nhật Bản, Vương quốc Anh, Hoa Kỳ, Liên minh Châu Âu, Đan Mạch và Na Uy). Thông qua JETP, các đối tác quốc tế sẽ giúp Việt Nam thực hiện mục tiêu đạt phát thải ròng bằng “0” vào năm 2050. Năm 2023, Bộ TN&MT đã chủ trì, phối hợp với các Bộ, cơ quan liên quan xây dựng trình Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Đề án triển khai Tuyên bố JETP, trong đó xác định rõ mục tiêu, nhiệm vụ, phân công trách nhiệm cụ thể cho các Bộ, ngành, địa phương và các cơ quan, tổ chức liên quan. Ngoài ra, Bộ đã tăng cường hợp tác với các nước, các tổ chức, định chế tài chính quốc tế và khu vực tư nhân để vận động hỗ trợ Việt Nam thực hiện cam kết tại COP26, các chương trình hợp tác song phương, đa phương về thích ứng với BĐKH.

Thực hiện chỉ đạo của Thủ tướng Chính phủ, các địa phương đã tổ chức quán triệt các cam kết tại Hội nghị COP26, tăng cường năng lực, nhận thức của đội ngũ cán bộ và tuyên truyền đến các doanh nghiệp, nhân dân; tổ chức triển khai các chiến lược, kế hoạch hành động ứng



phó với BĐKH; hướng dẫn các cơ sở trên địa bàn thuộc đối tượng phải kiểm kê KNK theo Quyết định số 01/2022/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ xây dựng kế hoạch, lộ trình giảm phát thải KNK phù hợp với điều kiện sản xuất, kinh doanh. Nhiều địa phương đã thực hiện các giải pháp thích ứng với BĐKH trong nông nghiệp; kêu gọi đầu tư phát triển các dự án năng lượng tái tạo, đặc biệt là điện mặt trời, điện gió trên địa bàn.

Nhiều doanh nghiệp, tập đoàn, tổng công ty như Tập đoàn Dầu khí Việt Nam (PVN), Tập đoàn Than - Khoáng sản Việt Nam (TKV), Tập đoàn Hóa chất Việt Nam (Vinachem)... đã rà soát, đề xuất sửa đổi văn bản quy phạm pháp luật và cập nhật, bổ sung cơ chế chính sách, chiến lược, quy hoạch phát triển của từng ngành, lĩnh vực phù hợp với cam kết đạt phát thải ròng bằng "0" vào năm 2050; áp dụng các biện pháp giảm phát thải khí mê-tan trong hoạt động; đầu tư, cải tiến công nghệ xử lý ô nhiễm, tái chế, xử lý chất thải; triển khai các giải pháp thu hồi và lưu giữ các-bon...

Tại Hội nghị COP27 diễn ra ở Ai Cập vào tháng 11/2022, Việt Nam một lần nữa tái khẳng định cam kết đưa mức phát thải ròng về "0" vào năm 2050 và thể hiện rõ nỗ lực, quyết tâm mạnh mẽ trong cuộc chiến chống BĐKH. Tại đây, Việt Nam đã nộp NDC cập nhật lần thứ 2, trong đó phản ánh các hành động cụ thể cần thực hiện từ nay tới năm 2030 phù hợp với lộ trình đạt phát thải ròng bằng "0" và cam kết giảm 30% phát thải khí mê-tan. NDC cập nhật lần 2 của Việt Nam đã tăng nỗ lực đáng kể so với NDC nộp năm 2020. Đồng thời, Việt Nam khẳng định, chuyển đổi năng lượng là yếu tố then chốt để Việt Nam đạt được mục tiêu trên và kêu gọi cộng đồng quốc tế hỗ trợ Việt Nam thực hiện thành công quá trình chuyển đổi năng lượng, đảm bảo giá thành hợp lý cho tất cả mọi người có thể tiếp cận.

2. NHIỀU KỲ VỌNG VÀO HỘI NGHỊ COP28

Tiếp nối thành công từ COP26 và COP27, từ ngày 30/11-12/12/2023, Hội nghị COP28 sẽ được tổ chức tại Dubai (UAE) và đây sẽ là cơ hội để Việt Nam thể hiện cho các nước thấy những cố gắng của mình trong thời gian qua về thích ứng với BĐKH, đồng thời, tiếp tục huy động nguồn lực, tăng cường quan hệ hợp tác quốc tế nhằm triển khai thực hiện cam kết giảm phát thải trong thời gian tới. COP28 diễn ra vào thời điểm rất quan trọng cho hành động của toàn cầu về chống BĐKH. Nhiệt độ tăng cao kỷ lục và tác động nặng nề của các hiện tượng thời tiết cực đoan như cháy rừng, lũ lụt, bão và hạn hán trên thế giới đang khiến việc giải quyết các vấn đề khí hậu ngày càng trở nên cấp bách.

Nội dung đàm phán trọng tâm của các nước tại Hội nghị COP28

Nhằm ngăn chặn các hiện tượng thời tiết cực đoan đó, Chính phủ các nước cần phải đặt công tác thích ứng với BĐKH lên hàng đầu và là trọng tâm của chương trình nghị sự về khí hậu tại COP28. Theo đó, tại COP28, các nước sẽ tập trung đàm phán với 5 nhóm nội dung chính:

Một là, giảm phát thải KNK: COP28 thúc đẩy các bên giảm mạnh phát thải KNK và đưa phát thải ròng về "0" vào giữa thế kỷ thông qua việc xây dựng các tiêu chuẩn, biện pháp giảm phát thải, đảm bảo khả thi trong thực hiện. Đồng thời, COP28 sẽ thảo luận về tuyên bố loại bỏ dần nhiên liệu hóa thạch, coi việc thúc đẩy chuyển đổi năng lượng là biện pháp trọng tâm thực hiện giảm phát thải KNK để đạt mục tiêu ở ngưỡng 1,5°C vào cuối thế kỷ theo Thỏa thuận Paris.

Hai là, về thích ứng với BĐKH: COP28 sẽ tiếp tục hoàn thiện khung mục tiêu thích ứng toàn cầu; giải quyết các thiếu hụt và thách thức trong quá trình xây dựng, triển khai Kế hoạch quốc gia thích ứng với BĐKH; lồng ghép vấn đề này trong các lĩnh vực ưu tiên quốc gia, tạo điều kiện thuận lợi cho việc giám sát, đánh giá và tham gia nhiều bên trong hoạt động thích ứng với BĐKH; tăng cường thực hiện các hành động thích ứng với BĐKH ở những nước đang phát triển dễ bị tổn thương, đặc biệt chú trọng vào các giải pháp dựa vào tự nhiên (NbS), hệ sinh thái (EbA); tiếp tục thảo luận các giải pháp để giải quyết vấn đề tổn thất và thiệt hại trên quy mô toàn cầu, cơ chế vận hành, đóng góp nguồn lực cho Quỹ Tổn thất và thiệt hại đã được thiết lập tại COP27.

Ba là, về tài chính khí hậu: Đây được xem là nội dung rất quan trọng tại các cuộc thảo luận trong khuôn khổ Hội nghị COP28. Từ trước tới nay, tại các cuộc họp, hội nghị của COP, yếu tố tài chính luôn được quan tâm trong các cuộc đàm phán khí hậu ở tầm khu vực và toàn cầu, bởi việc tăng tốc hành động vì khí hậu chỉ có thể đạt được khi các nước có đủ nguồn lực tài chính. Tuy nhiên, trên thực tế, vấn đề tài chính lại là "điểm nghẽn" lâu nay trong chống BĐKH toàn cầu. Tại COP28, các bên tham gia tiếp tục xem xét tiến độ thực hiện mục tiêu huy động 100 tỷ đô-la Mỹ mỗi năm (lẽ ra phải đạt được vào năm 2020); huy động nguồn lực đến năm 2025 và các giai đoạn tiếp theo; thảo luận để đưa ra định nghĩa về tài chính khí hậu; hoàn thiện quy trình nhằm tạo điều kiện thuận lợi cho việc tiếp cận các nguồn tài chính khí hậu, đa dạng hóa nguồn tài chính khí hậu, đặc biệt là tài chính tư nhân, đảm bảo cân bằng giữa tài chính cho thích ứng và giảm nhẹ.

Bốn là, về các cơ chế trao đổi, bù trừ tín chỉ các-bon: Tại COP28, các bên tiếp tục hoàn thiện các quy định và hướng dẫn chi tiết về thực hiện cơ chế trao đổi, bù trừ tín chỉ các-bon theo Điều 6, Thỏa thuận Paris (gồm các cơ chế: Hợp tác chuyển giao kết quả giảm nhẹ phát thải nhằm thực hiện NDC (Điều 6.2); Thúc đẩy giảm nhẹ phát thải KNK và hỗ trợ phát triển bền vững (Điều 6.4); Cơ chế phi thị trường tích hợp, tổng thể và cân bằng (Điều 6.8)). Trong đó có tiêu chuẩn và thủ tục chuyển đổi tín chỉ các-bon hình thành theo cơ chế phát triển sạch (CDM) của Nghị định thư Kyoto sang cơ chế thúc đẩy giảm nhẹ phát thải KNK và hỗ trợ phát triển bền vững theo quy định của Thỏa thuận Paris.

Năm là, về đánh giá nỗ lực toàn cầu: COP28 sẽ thảo luận kết quả tổng hợp của các nước trong nỗ lực thích ứng với BĐKH, giảm phát thải KNK, đóng góp về tài chính, công



nghe và tăng cường năng lực thực hiện ứng phó với BĐKH thông qua các báo cáo quốc gia, NDC và các văn bản khác, qua đó để thấy được tiến triển và những khoảng trống trong thực hiện các mục tiêu toàn cầu về ứng phó với BĐKH.

Chương trình làm việc của COP28

Hội nghị Thượng đỉnh hành động vì khí hậu

Trong khuôn khổ COP28, Hội nghị Thượng đỉnh hành động vì khí hậu sẽ được tổ chức trong hai ngày 1, 2/12/2023, với sự tham dự của Tổng thư ký Liên hợp quốc, lãnh đạo các tổ chức quốc tế, đại diện các khu vực và nguyên thủ các nước. Đây là diễn đàn để các quốc gia đưa ra những cam kết, hành động mới mạnh mẽ hơn trong đóng góp về tài chính, công nghệ, giảm phát thải KNK, hướng tới thực hiện mục tiêu trong Thỏa thuận Paris.

Các hoạt động theo chủ đề tại Hội nghị COP28

Bên cạnh các hoạt động theo quy định của Công ước, Nghị định thư Kyoto, Thỏa thuận Paris, UAE còn đưa ra các hoạt động theo chủ đề nhằm thúc đẩy hợp tác và tạo đồng thuận đối với các vấn đề còn vướng mắc trong đàm phán, bao gồm: (1) Ngày sức khỏe, phục hồi và hòa bình (3/12/2023): Thảo luận các tác động của BĐKH lên con người nhằm thúc đẩy các hoạt động hỗ trợ y tế, cứu trợ nhân đạo, giảm thiểu rủi ro thiên tai, tái thiết và hòa bình; (2) Ngày thiên nhiên, sử dụng đất và đại dương (4/12/2023): Thảo luận, trình diễn các giải pháp mang lại đồng lợi ích về khí hậu và thiên nhiên. Việc thông qua mục tiêu bảo tồn ĐDSH gần đây mang đến cơ hội tăng cường chính sách và đầu tư các giải pháp thích ứng dựa vào thiên nhiên, hệ sinh thái; (3) Ngày hệ thống thực phẩm và nước (5/12/2023): Thảo luận về quan hệ đối tác toàn cầu để cùng đạt được phát thải ròng bằng "0", có trách nhiệm với thiên nhiên, các hệ thống về nước và thực phẩm nông nghiệp có tính chống chịu với khí hậu. Trong đó, các lĩnh vực trọng tâm cụ thể, bao gồm: Đầu tư đổi mới, mua sắm và lộ trình chuyển đổi của các quốc gia thông qua cơ chế tài chính; (4) Ngày chuyển đổi năng lượng công bằng, công nghiệp, thương mại (6/12/2023): Thảo luận, trình diễn các đòn bẩy và lộ trình khử các-bon nhanh chóng trên toàn bộ chuỗi giá trị năng lượng, công nghiệp, thúc đẩy tăng trưởng kinh tế và tạo việc làm. Trình bày những kết quả thúc đẩy phát triển năng lượng tái tạo, đổi mới công nghệ trong sản xuất thép, xi măng, nhôm, sản xuất hydro xanh...; (5) Ngày về thanh niên, giáo dục và kỹ năng (8/12/2023): Thảo luận các biện pháp tạo điều kiện cho thanh niên tham gia vào quá trình ra quyết định tại các hội nghị về BĐKH; lắng nghe tiếng nói của thanh niên trong các phiên thảo luận chính sách của Công ước khung của Liên hợp quốc về BĐKH (UNFCCC); trình diễn các giải pháp, công nghệ và khởi nghiệp sáng tạo do thanh niên làm chủ; thúc đẩy tăng cường năng lực, đào tạo và việc làm xanh phù hợp với hành động khí hậu; (6) Ngày tài chính khí hậu, bình đẳng giới (9/12/2023): Thảo luận các biện pháp giải quyết 3 thách thức chính trong tài chính khí hậu: Thiếu quy mô, khả năng tiếp cận và

chi trả. Trình diễn minh chứng đầu tư vào nền kinh tế các-bon thấp và bền vững không chỉ khả thi về mặt kinh tế, mà còn tạo cơ hội kinh doanh hấp dẫn. Các giải pháp giúp khai thông nguồn tài chính khí hậu ở quy mô lớn thông qua cải cách cấu trúc tài chính quốc tế vĩ mô, phát triển thị trường tài chính bền vững, thị trường các-bon tự nguyện... Về bình đẳng giới, các bên tập trung vào các chính sách và đầu tư để đạt được chuyển đổi "công bằng giới", cho phép sự tham gia đầy đủ, bình đẳng và có ý nghĩa của phụ nữ, trẻ em gái vào hành động khí hậu; (7) Ngày thành phố, các vùng và đô thị hóa/giao thông (10/12/2023): Các bên liên quan sẽ trao đổi về việc huy động các nguồn lực để tăng cường giải pháp giảm phát thải các-bon, đầu tư cơ sở hạ tầng có trách nhiệm với thiên nhiên, cung cấp phương thức vận chuyển hàng hóa thân thiện với con người và hành tinh.

Các nội dung dự kiến mà Đoàn đại biểu Việt Nam tham dự COP28 tập trung thảo luận

Là thành viên tích cực của UNFCCC, Việt Nam dự kiến sẽ tham gia Hội nghị COP28 với thành phần đại diện lãnh đạo các Bộ, ngành, một số doanh nghiệp lớn nhằm đảm bảo tham dự các phiên họp quan trọng của COP28. Thông qua COP28, Việt Nam một lần nữa sẽ cho thế giới thấy sự quyết tâm và nỗ lực mạnh mẽ của cả hệ thống chính trị, các Bộ, ngành, người dân trong thực hiện cam kết đạt mức phát thải ròng bằng "0" vào năm 2050, góp phần phát triển xanh và bền vững đất nước.

Ứng phó với BĐKH phải được thực hiện trên nguyên tắc công bằng, công lý, với cách tiếp cận toàn cầu và toàn dân; dựa trên thể chế đồng bộ, chính sách, pháp luật hiệu lực, hiệu quả, khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo, phát huy nội lực, đẩy mạnh hợp tác quốc tế. Sự quan tâm dành cho các hoạt động thích ứng với BĐKH phải như giảm nhẹ phát thải KNK.

Quỹ Tồn thất và thiệt hại cần sớm được triển khai, với cơ chế hoạt động rõ ràng để tăng cường hỗ trợ cho các nước đang phát triển. Các nước phát triển phải đi đầu và chịu trách nhiệm chính trong ứng phó với BĐKH; phải đưa ra cam kết mạnh mẽ hơn nữa về giảm phát thải KNK và hoàn thành mục tiêu đóng góp tài chính khí hậu cho giai đoạn trước năm 2020, đồng thời, nâng mức cam kết cho giai đoạn đến năm 2025 và 2030; có hỗ trợ thực chất và hiệu quả để các quốc gia đang phát triển thực hiện chuyển đổi năng lượng công bằng và phát triển ít phát thải.

Hiện nay, thích ứng với BĐKH là ưu tiên của Việt Nam, giảm phát thải KNK vừa là trách nhiệm, vừa là cơ hội để Việt Nam thực hiện chuyển đổi xanh, nâng cao sức cạnh tranh của nền kinh tế. Việt Nam sẽ ưu tiên thực hiện các hoạt động thích ứng với BĐKH, cùng cộng đồng quốc tế giảm phát thải KNK, chuyển đổi năng lượng, phát triển kinh tế các-bon thấp, hướng tới nền kinh tế tuần hoàn. Việt Nam đã cam kết mạnh mẽ và đang tích cực triển khai các hành động khí hậu, kêu gọi các quốc gia phải thực hiện cam kết thông qua các hành động cụ thể để đóng góp vào nỗ lực chung toàn cầu■